

MARKÓ BÉLA

Nyelvtan

MARKÓ BÉLA (1951) Marosvásárhely

Egy írószövetségi tanácskozás szünetében beszélgetünk az idős temesvári költőnővel, aki szlovákul írja ugyan a verseit, de mivel én nem tudok szlovákul, és ő is csak egy-két magyar szót ismer, köszönöm, jó napot, ilyesmiket, természetesen románul beszélünk, naponta használjuk ezt a nyelvet mindketten, most éppen arról van szó, hogy díjazásra kellene javasolni néhány kisebbségi nyelven írt könyvet is a díjosztó bizottságnak, próbálom neki egy-két fiatal magyar költő kötetének címét lefordítani, ha csupán ketten beszélgetnek, akkor is Bábel errefelé, nézem, nálam is öregebb ez a szlovák asszony, szép lehetett valamikor, nem tudom, hogyan kerül szóba, talán amikor egy-két strófát románra fordítok hevenyészve az egyik magyar verseskönyvből, és valamiért magyarázni kezdem, hogy a magyar nyelvben nincsenek nemek, mármint nőnem, hímnem és semlegesnem, eltérően az indoeurópai nyelvektől, hirtelen felkapja a fejét, és gyermeki kíváncsisággal azt kérdi tőlem, hogy mi milyennek képzeljük a halált, nem értem, nézek rá meglepetten, hát a kaszával a halált, folytatja, férfinak vagy nőnek gondoljuk-e, mert náluk nőnemű szó a halál, és a románban is, persze, teszi hozzá a közben mellénk sodródott román költőnőhöz fordulva, hiszen ezek csak nyelvtani nemek, mondom, a halált pedig csontváznak képzelem, ahogy ábrázolják is mindenütt, de inkább férfinak, ráadásul kaszálni is inkább a férfiak szoktak, mindketten elgondolkoznak egy pillanatig, ők viszont mégis nőnek látják a halált, ismétli meg a szlovák asszony, és ez szerinte összefügg azzal, hogy nőnemű szó a halál, sűrűn bólogat a román költőnő is, már-már gyermeketeg beszélgetés ez, semmi komoly, de végül is ez a mesterségünk, mindannyiunkat érdekel a grammatika, tényleg, töprengek én is hangosan, franciául is nőnemű a halál, azt már nem hozom szóba, hogy németül éppenséggel hímnemű, és trágár sem akarok lenni, hogy például legférfiasabb testrészünk románul nőnemű, rá kell jönnöm, hogy csak

magyarul tanultam meg képzelni, képzelve,
képeket látni a szavak mögött, de ez a
nőnek látott halál most megnyugtat valamiért,
akármilyen szörnyű, akármilyen bűzös lehetű,
de ezek szerint nemcsak életre, hanem
halálra is asszony szül minket,
fekete ruhás csontváz ölében megyünk el,
figyelem a bukaresti hangzavarban
az elnehezült temesvári szlovák költőnő
nyugodt arcát, más a képzeletünk, gondolom,
amit nem látunk, az is különbözik,
szeretném megkérni, hogy képzeljen
majd nekem is egy olyan halált.

Ars amatoria

Ha kialszanak körülöttünk a fények,
jóval messzibbre fogunk látni,
feltűnnek a csillagképek a fekete égen,
és végre ismét láthatom a Nagy Göncölt,
Kis Göncölt, sok-sok ismerős csillagot,
de ehhez le kell oltanom magam körül
a lámpákat, el kell tűnnie mindennek,
ami itt ragyog most a közelemben,
sűrű sötétiséggel teletöltött katlanná kell
változnia a völgynek, amelyben élek,
itt is, ott is ki kell csordulnia
a feketeségnek, mint a fortyogó
szuroknak egy hatalmas üstből,
csak úgy pillanthatom meg
a mennyországot vagy a poklot,
ha én sem sugárzom többé,
nem mosolygok, nem nevetek,
nem beszélek, nem sírok, nem jajgatok,
nem is szenvedek némán,
és boldog sem akarok lenni,
mert Isten a halált úgy kínálja fel nekem,
mint egy végtelen távcsövet,
amelybe most már belenézhetek,
karnyújtásnyira lesz tőlem az elérhetetlen,
láthatóvá válik, ami láthatatlan volt eddig,
milyen rég nem láttam a Göncölszekeret,
ahogy előjön az éjszakai égbolton, mintha
a grafitceruza tompa végét dörzsölném
egy pénzérmére helyezett fehér papíron,
csak ami itt fehér, az ott fekete,
és ami itt fekete, az ott fehér,
igen, ez pontosan ilyen egyszerű,
látni lehet a messzeséget,
ha egyszer majd lemondunk arról,
hogymeg újra meg újra nézhessük,
hallhassuk, érinthessük egymást.

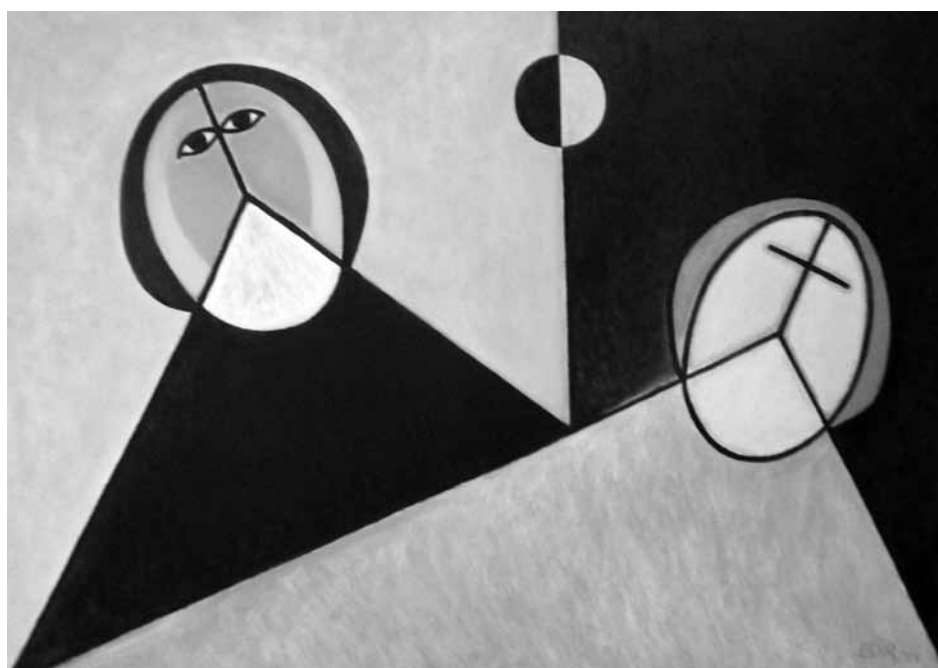
Tartalék

Van néhány befejezetlen versem.
Nem jó egy verset abbahagyni.
És nem csak azért, mert gyávaságra vall.
Olyan, mint egy seb, amely megfertőzheti
az egész szervezetet, hogyha nem próbálsz
idejében kezelni, majd bekötözni.

Folyamatosan vérzik az abbahagyott vers.
Minden energiámat felemészti.
Lassan csak erre tudok gondolni.
Jobb lett volna el sem kezdeni.
Ezek a sebek rosszul gyógyulnak,
sőt, nem is fognak begyógyulni,
amíg rá nem szánom magamat, hogy
így vagy úgy, de befejezzem a verset.

Nem könnyű. Joggal halogatom,
mert ha van még valami, amit csak
én vagyok képes elvégezni,
nyilvánvalóan van remény is.
Másképp egy ilyen állandó vérzés
bármilyen egészséges testet legyengítene.

Ennek ellenére talán úgy lehetne
feloldani mégis ezt a különös dilemmát,
hogy tartogatnom kell mindig
legalább egy befejezetlen verset.
Szükségem van valami hiányra.
Kenyereskosárban harapásnyi kenyér.

EÖRY EMIL, Étve-Halva, 2011